ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 23. októbra 2008 *

Vo veci C-274/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 4. júla 2005,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: G. Zavvos a H. Støvlbæk, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa

proti

Helénskej republike, v zastúpení: E. Skandalou, splnomocnená zástupkyňa, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalovanej,

* Jazyk konania: gréčtina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia J.-C. Bonichot, K. Schiemann (spravodajca), J. Makarczyk a L. Bay Larsen,

generálny advokát: Y. Bot,
tajomník: L. Hewlett, hlavný referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. januára 2007,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 19. apríla 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Komisia Európskych spoločenstiev svojou žalobou navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Helénska republika si tým, že:

— neuznala diplomy udelené príslušnými orgánmi iného členského štátu v rámci franšízového vzdelávania,

— stanovila uplatnenie kompenzačných opatrení vo vyššom počte prípadov, ako to povoľuje smernica,

— udelila Rade pre uznávanie rovnocennosti diplomov vyššieho vzdelania (Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidefsis, ďalej len „Saeitte“) právomoc posudzovať, či „vzdelávacia inštitúcia, na ktorej sa uchádzač pripravoval na povolanie, patrí do skupiny vyššieho vzdelania“ a v akom rozsahu „má uchádzač požadovanú odbornú prax v prípade, keď je dĺžka vzdelávania požadovaná na výkon toho istého povolania kratšia o najmenej jeden rok oproti Grécku“,

— nezohľadnila uznanie odbornej kvalifikácie získanej v inom členskom štáte, pokiaľ ide o zamestnanie vo verejnej správe a zápis do Gréckej technickej komory, a

— podmieňovala zápis do uvedenej technickej komory predložením dokladov overených gréckym konzulárnym úradom a preložených ministerstvom zahraničných vecí alebo advokátom,

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článkov 1, 3, 4, 7, 8 a 10 smernice Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania

aspoň troch rokov (Ú. v. ES L 19, 1989, s. 16; Mim. vyd. 05/001, s. 337), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES zo 14. mája 2001 (Ú. v. ES L 206, s. 1; Mim. vyd. 05/004, s. 138, ďalej len „smernica 89/48“).

2 Hlavná právna otázka v tejto veci je podobná otázke vo veci, v ktorej bolo rozhodnuté rozsudkom v tento deň, Komisia/Španielsko (C-286/06, Zb. s. I-8025). Obidve tieto veci sa týkajú otázky, do akej miery sa možno odvolávať na ustanovenia smernice 89/48, aby bolo možné udeliť členskému štátu povinnosť uznávať diplomy vydané orgánmi iného členského štátu po ukončení štúdií absolvovaných na jeho vlastnom území.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Z tretieho a štvrtého odôvodnenia smernice 89/48 vyplýva, že cieľom smernice je zaviesť všeobecný systém uznávania diplomov, aby sa európskym občanom uľahčil výkon akéhokoľvek povolania, ktoré v nejakom hostiteľskom členskom štáte závisí od

ukončenia postredoškolského vzdelania, za predpokladu, že majú diplom pripravujúci ich na tieto činnosti, ktorý im bol udelený po ukončení štúdií trvajúcich aspoň tri roky a vydaný iným členským štátom.

Pojem „diplom“

4 Článok 1 písm. a) smernice 89/48 stanovuje:

„Pre účely tejto smernice budú platiť nasledovné definície:

a) diplom: akýkoľvek diplom, osvedčenie alebo iný doklad o formálnej kvalifikácii, alebo akýkoľvek súbor takých diplomov, osvedčení alebo iných dokladov:

— ktorý bol udelený príslušným orgánom niektorého členského štátu a označený v súlade s jeho vlastnými zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami,

— ktorý preukazuje, že držiteľ úspešne skončil postredoškolské štúdium aspoň trojročného trvania, alebo štúdium rovnakej dĺžky popri zamestnaní, na univerzite alebo inštitúcii vyššieho vzdelávania alebo inej inštitúcii podobnej

úrovne a tam, kde je to vhodné, že úspešne ukončil odbornú prípravu požadovanú okrem postredoškolského štúdia, a

— ktorý preukazuje, že držiteľ má odbornú kvalifikáciu požadovanú na začatie alebo vykonávanie regulovaného povolania v tom členskom štáte,

za predpokladu, že vzdelanie a príprava potvrdené diplomom, osvedčením alebo iným dokladom formálnej kvalifikácie boli absolvované hlavne v rámci spoločenstva, alebo jeho držiteľ má trojročnú odbornú prax potvrdenú členským štátom, ktorý uznal diplom, osvedčenie alebo iný doklad o formálnej kvalifikácii z tretej krajiny.

S nasledovným sa bude zachádzať rovnakým spôsobom ako s diplomom, v rámci významu prvého pododseku [odseku — *neoficiálny preklad*]: akýkoľvek diplom, osvedčenie alebo iná formálna kvalifikácia [iný doklad o formálnej kvalifikácii — *neoficiálny preklad*] alebo akýkoľvek súbor takých diplomov, osvedčení alebo iného dokladu udeleného príslušným orgánom v niektorom členskom štáte, ako sú udelené pri úspešnom ukončení vzdelania a prípravy získanej v spoločenstve a uznané príslušným orgánom v tom členskom štáte ako rovnocenné, a ak zaručujú rovnaké práva vo vzťahu k začatiu a vykonávaniu regulovaného povolania v tom členskom štáte."

Povinnosť uznávania

5 Článok 3 prvý odsek smernice 89/48 stanovuje, že ak je v hostiteľskom členskom štáte začatie výkonu povolania podmienené vlastníctvom diplomu, príslušný orgán nemôže z dôvodov nedostatočnej kvalifikácie odmietnuť schváliť štátnemu príslušníkovi členského štátu začať alebo vykonávať toto povolanie, ak uchádzač preukáže niektorú z kvalifikácií uvedených v tomto ustanovení. Je to najmä vtedy, ak je uchádzač držiteľom diplomu, ktorý bol udelený v členskom štáte a ktorý sa vyžaduje v ďalšom členskom štáte na začatie vykonávania alebo vykonávanie príslušného povolania na jeho území.

Kompenzačné opatrenia

6 Napriek článku 3 smernice 89/48 článok 4 tej istej smernice dovoľuje hostiteľskému členskému štátu za určitých okolností, ktoré sú v ňom definované, požadovať od uchádzača, aby preukázal, že má odbornú prax v určitej dĺžke, že ukončil aspoň trojročné adaptačné obdobie alebo sa podrobil skúške spôsobilosti (ďalej len „kompenzačné opatrenia“).

7 Podľa článku 4 ods. 1 písm. b) tretieho odseku smernice 89/48 hostiteľský členský štát, ktorý prijme kompenzačné opatrenia, musí v zásade uchádzačovi poskytnúť právo voľby medzi adaptačným obdobím a skúškou spôsobilosti. Ako výnimku z tejto zásady môže hostiteľský členský štát však vyžadovať adaptačné obdobie alebo skúšku spôsobilosti, ak ide o povolania, „ktorých prax si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ohľadne ktorých poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva je základnou a stabilnou stránkou odbornej činnosti [ktorých

vykonávanie si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ktorých podstatnou a trvalou súčasťou je poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva — *neoficiálny preklad*]“. Zavedenie výnimiek z možnosti voľby uchádzačom je u ostatných povolaní podriadené postupu podľa článku 10 tejto istej smernice, ktorý predpokladá najmä oznámenie príslušného návrhu výnimky Komisii a dáva jej možnosť sa k nemu vyjadriť v lehote troch mesiacov odo dňa oznámenia.

Ustanovenia týkajúce sa povolaní regulovaných štátom uznanými združeniami a organizáciami

8 Článok 1 písm. d) smernice 89/48 upravuje rozdiel medzi odbornými činnosťami regulovanými priamo alebo nepriamo štátom a regulovanými štátom uznanými združeniami a organizáciami. Podľa tohto ustanovenia:

„regulovaná odborná činnosť: [regulovaná odborná činnosť je — *neoficiálny preklad*] odborná činnosť, pokiaľ začatie alebo vykonávanie takejto činnosti alebo jednej z jej spôsobov vykonávania v členskom štáte predpokladá priamo či nepriamo v zmysle zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení vlastnenie diplomu. Nasledujúce bude osobitne predstavovať spôsob vykonávania regulovanej odbornej činnosti [Spôsobmi vykonávania regulovanej odbornej činnosti sú najmä — *neoficiálny preklad*]:

— vykonávanie činnosti na základe profesijného titulu, pokiaľ používanie takého titulu je vyhradené pre držiteľa diplomu podmieneného zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami,

— vykonávanie profesionálnej činnosti týkajúcej sa zdravia, pokiaľ odmena a/alebo náhrada za takú činnosť podlieha vlastneniu diplomu na základe opatrení zameraných na sociálnu istotu vo vnútroštátnom meradle.

Tam, kde neplatí prvý pododsek [odsek — *neoficiálny preklad*], odborná činnosť bude pokladaná za regulovanú odbornú činnosť, ak ju vykonávajú členovia nejakého združenia alebo organizácie, účelom ktorej je osobitne podporovať a udržiavať vysoký štandard príslušnej odbornej oblasti a ktorá na dosiahnutie tohto cieľa je uznávaná v osobitnej forme niektorým členským štátom a:

— udeľuje diplom svojim členom,

— zabezpečuje, že jej členovia rešpektujú pravidlá odborného správania, ktoré sú predpísané, a

— prepožičiava im právo používať titul alebo poverovací list, alebo mať prospech zo štatútu zodpovedajúcemu tomuto diplomu.

Neúplný zoznam združení alebo organizácií, ktoré pri prijatí tejto smernice spĺňajú podmienky druhého pododseku [odseku — *neoficiálny preklad*], sa nachádza v prílohe. Kedykoľvek členský štát uzná nejaké združenie alebo organizáciu v zmysle druhého pododseku [odseku — *neoficiálny preklad*], bude o tom informovať Komisiu, ktorá uverejní túto informáciu v *Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev*.“

9 Článok 7 ods. 3 smernice 89/48, ktorý upravuje osobitné ustanovenie pre povolania regulované združením alebo organizáciou podľa článku 1 písm. d) druhého odseku tej istej smernice, znie takto:

„V prípade, že nejaké povolanie v hostiteľskom členskom štáte je regulované nejakým združením alebo organizáciou v zmysle článku 1 písm. d), štátni príslušníci členských štátov budú oprávnení používať profesijný titul alebo poverovacie listy udelené touto organizáciou alebo združením ako dôkaz o členstve.

Ak združenie alebo organizácia podmieňuje členstvo určitými kvalifikačnými požiadavkami, môže ich uplatniť voči štátnym príslušníkom iných členských štátov, ktorí vlastnia diplom v zmysle článku 1 [písm.] a) alebo formálnu kvalifikáciu v zmysle článku 3 [písm.] b), iba v súlade s touto smernicou, osobitne jej článkami 3 a 4.“

Dôkazy, ktoré môžu byť požadované hostiteľským členským štátom

10 Podľa článku 8 ods. 1 smernice 89/48 hostiteľský členský štát na dôkaz toho, že boli splnené podmienky stanovené v článkoch 3 a 4 tejto smernice, prijme osvedčenia a doklady vydané príslušnými orgánmi v členských štátoch, ktoré musí uchádzač predložiť na podporu svojej žiadosti na výkon daného povolania.

Vnútroštátna právna úprava

11 Cieľom prezidentského dekrétu 165/2000 z 28. júna 2000 (FEK A' 149), zmeneného a doplneného prezidentskými dekrétmi 373/2001 z 22. októbra 2001 (FEK A' 251) a 385/2002 z 23. decembra 2002 (FEK A' 334, ďalej len „dekrét 165/2000"), je prebratie smernice 89/48 do gréckeho právneho poriadku.

12 Článok 10 dekrétu 165/2000 priznáva výlučnú právomoc Saeitte, ktorá má podľa článku 11 toho istého dekrétu za úlohu rozhodovať o žiadostiach o uznanie diplomov vyššieho vzdelania, na ktoré sa uplatňuje smernica 89/48.

13 V prípade, kde Komisia svojimi žalobnými dôvodmi spochybňuje osobitné ustanovenia vnútroštátneho práva, tieto ustanovenia sú definované v rámci posúdenia týchto žalobných dôvodov.

Konanie pred podaním žaloby

14 V nadväznosti na sťažnosti od 37 jednotlivcov Komisia skonštatovala, že helénska právna úprava vo viacerých bodoch nie je v súlade so smernicou 89/48. Preto zaslala 27. júla 2001 Helénskej republike výzvu, po ktorej nasledovala dodatočná výzva

z 21. decembra 2001. Helénska republika odpovedala na tieto výzvy listami z 12. októbra 2001 a 13. marca 2002.

15 Domnievajúc sa, že tieto odpovede neboli dostačujúce, Komisia zaslala 1. júla 2002 Helénskej republike odôvodnené stanovisko a 9. júla 2004 dodatočné odôvodnené stanovisko a vyzvala tento členský štát, aby v lehote do dvoch mesiacov od ich doručenia prijala potrebné opatrenia v súlade s týmito stanoviskami. Helénska republika odpovedala na tieto stanoviská oznámeniami z 3. septembra 2002, 26. augusta 2004 a 7. apríla 2005.

16 Napriek tomu, že informácie predložené Helénskou republikou v niektorých bodoch odpovedali na výhrady Komisie, Komisia zotrvala na svojom postoji, podľa ktorého Helénska republika neprijala všetky potrebné opatrenia na prebratie smernice 89/48 do svojho vnútroštátneho práva. Preto rozhodla podať túto žalobu.

O žalobe

17 Komisia na podporu svojej žaloby o nesplnenie povinnosti uvádza vo svojom návrhu sedem žalobných dôvodov. Na základe tvrdení a upresnení, ktoré grécka vláda uviedla vo svojom vyjadrení k žalobe, Komisia vo svojej replike vzala späť štvrtý a siedmy žalobný dôvod, takže nie je potrebné ich skúmať.

O prvom žalobnom dôvode založenom na neuznávaní vzdelaní poskytnutých v rámci nostrifikačných dohôd

18 Prvý žalobný dôvod uvedený Komisiou je založený na sústavnom odmietaní uznať diplomy získané po ukončení vzdelávania poskytnutom v rámci dohody, podľa ktorej je vzdelanie poskytnuté súkromnou inštitúciou v Grécku nostrifikované príslušným orgánom iného členského štátu, ktorý vydáva diplomy študentom, ktorí absolvovali toto vzdelanie (ďalej len „nostrifikačná dohoda“).

19 V tejto súvislosti je nesporné, že Helénska republika vyhradzuje vyššie vzdelávanie len verejným inštitúciám. Odmieta preto uznávať vzdelania poskytnuté v rámci nostrifikačných dohôd, ako aj diplomy vydané príslušnými orgánmi iných členských štátov po ukončení tohto vzdelávania.

20 Toto odmietanie je podľa Komisie porušením článku 1 písm. a) smernice 89/48. Táto inštitúcia tvrdí, že diplom udelený po ukončení vzdelania poskytnutého v rámci nostrifikačnej dohody je diplomom, ktorý je definovaný v článku 1 písm. a) smernice 89/48, vydaným príslušným orgánom v inom členskom štáte, ktorý na základe článku 3 tej istej smernice musí byť teda uznaný Helénskou republikou.

21 Helénska republika naopak tvrdí, že hostiteľský členský štát nemusí uznať diplom vydaný príslušným orgánom iného členského štátu, ak je diplom dokladom o celkovom alebo čiastočne dosiahnutom vzdelaní v hostiteľskom členskom štáte a ktoré nie je podľa právnej úpravy tohto členského štátu považované za vyššie vzdelanie.

22 Helénska republika na jednej strane uvádza, že na základe článkov 149 ES a 150 ES obsah výučby a organizácia vzdelávacieho systému, ako aj odborného vzdelávania zostávajú v právomoci členských štátov. Vzdelania poskytnuté na území členského štátu by mali byť preto regulované vnútroštátnym právom tohto štátu, ktorý môže individuálne určiť právnu formu vyšších vzdelávacích inštitúcií, ako aj obsah výučby a stupeň univerzitného alebo vyššieho vzdelávania poskytnutých verejnými alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa nachádzajú na jeho území. Povinnosť členského štátu uznávať vzdelanie získané na jeho území, ktoré je univerzitným alebo vyšším vzdelaním, zatiaľ čo takým nie je podľa vnútroštátneho práva, porušuje rozdelenie právomoci podľa článkov 149 ES a 150 ES.

23 V tejto súvislosti Helénska republika uvádza, že článok 16 Gréckej ústavy vyhradzuje univerzitné a vyššie vzdelávanie v tomto členskom štáte len a výlučne verejným inštitúciám, keďže vytváranie súkromných vysokých škôl je výslovne zakázané. Akákoľvek možnosť uznania dokladu o štúdiu vydaného niektorou súkromnou školou usadenou v Grécku za univerzitný diplom alebo diplom vyššieho vzdelania je preto vylúčená.

24 Na druhej strane, čo sa týka osobitných ustanovení smernice 89/48, otázka, či súkromná vzdelávacia inštitúcia, ktorá sa nachádza v členskom štáte, je podľa článku 1 písm. a) druhej zarážky smernice 89/48 „univerzitou alebo vyššou vzdelávacou inštitúciou“ alebo „inou inštitúciou podobnej úrovne vzdelania“, sa má posudzovať len na základe vnútroštátneho práva členského štátu, na ktorého území je vzdelanie zabezpečené. V predmetnej veci by sa teda charakter dotknutých inštitúcií posudzoval len podľa gréckeho práva. V prípade, že by sa vzdelávania poskytované v rámci nostrifikačných dohôd poskytovali v inštitúciách nachádzajúcich sa v Grécku nespĺňajúcich podmienky požadované gréckym právom, diplomy vydané po ukončení týchto vzdelaní by neboli teda diplomami podľa článku 1 písm. a) smernice 89/48. Žiadna povinnosť uznať tieto diplomy by preto nevyplývala zo smernice 89/48.

25 Komisia v tejto súvislosti odpovedá, že na vzdelanie poskytnuté v rámci nostrifikačnej dohody, ako aj diplomy udelené po ukončení takéhoto vzdelávania sa úplne vzťahuje vzdelávací systém členského štátu, v ktorom sa nachádza inštitúcia, ktorá diplom udelila, nezávisle od toho, v ktorom členskom štáte bolo vzdelanie absolvované. Podľa Komisie je teda na členskom štáte, v ktorom sa nachádza inštitúcia, ktorá diplom udelila, aby podľa článkov 149 ES a 150 ES určil obsah výučby a organizáciu vzdelávaní, ako aj posúdil stupeň poskytnutého vzdelávania. Rovnako článok 16 Gréckej ústavy by sa neuplatnil na vzdelania poskytnuté v rámci nostrifikačných dohôd, ak nespadajú pod grécky vzdelávací systém.

Posúdenie Súdnym dvorom

26 S výhradou ustanovení článku 4 smernice 89/48, článok 3 prvý odsek písm. a) tejto smernice priznáva každému uchádzačovi, ktorý je držiteľom „diplomu“ podľa tejto smernice, ktorý ho oprávňuje na výkon regulovaného povolania v niektorom členskom štáte, právo vykonávať to isté povolanie vo všetkých členských štátoch.

27 Definícia pojmu „diplom“ uvedená v článku 1 písm. a) smernice 89/48 prináša niekoľko výnimiek z uplatniteľnosti tejto smernice na kvalifikácie získané v tretích štátoch.

28 Naopak, ani článok 1 písm. a) smernice 89/48, ani žiadne iné ustanovenie tejto smernice neobsahujú obmedzenie v súvislosti s členským štátom, v ktorom musí uchádzač získať svoje odborné kvalifikácie. Z uvedeného článku 1 písm. a) prvého odseku výslovne vyplýva, že postačuje, aby vzdelanie bolo získané „prevažne v Spoločenstve“. Už bolo

rozhodnuté, že tento výraz sa vzťahuje na vzdelanie úplne získané v členskom štáte, ktorý vydal dotknutý doklad o vzdelaní, ako aj vzdelanie získané úplne alebo z časti v inom členskom štáte (rozsudok z 29. apríla 2004, Beuttenmüller, C-102/02, Zb. s. I-5405, bod 41).

29 Okrem toho žiaden iný dôvod nemôže odôvodniť takéto obmedzenie, keďže hlavnou otázkou na účely posúdenia uplatniteľnosti smernice 89/48 je, či uchádzač je alebo nie je oprávnený vykonávať regulované povolanie v určitom členskom štáte. Podľa systému zriadeného touto smernicou sa totiž diplom uzná nie na základe vlastnej podstaty vzdelania, ktoré potvrdzuje, ale preto, že umožňuje v členskom štáte, kde bol vydaný alebo uznaný, prístup k regulovanému povolaniu. Rozdiely v dĺžke trvania alebo obsahu výučby vzdelania získaného v inom členskom štáte a vzdelania poskytovaného v hostiteľskom členskom štáte však nestačia na odôvodnenie odmietnutia uznania dotknutej odbornej kvalifikácie. Ak sú tieto rozdiely podstatné, môžu byť v súlade s článkom 4 uvedenej smernice nanajvýš dôvodom na to, aby hostiteľský členský štát požadoval od uchádzača splnenie jedného alebo viacerých kompenzačných opatrení upravených v tomto ustanovení (pozri v tomto zmysle rozsudky Beuttenmüller, už citovaný, bod 52, a z 19. januára 2006, Colegio, C-330/03, Zb. s. I-801, bod 19).

30 Všeobecný systém uznávania diplomov vyššieho vzdelania upravený smernicou 89/48 je založený na vzájomnej dôvere medzi členskými štátmi v oblasti odborných vzdelaní, ktoré poskytujú. Tento systém v podstate stanovuje domnienku, podľa ktorej sú kvalifikácie uchádzača o vykonávanie regulovaného povolania v členskom štáte postačujúce na vykonávanie tohto istého povolania v iných členských štátoch.

31 Neoddeliteľnou súčasťou tohto systému, ktorý nepredpokladá žiadnu harmonizáciu vzdelaní, ktoré sú prípravou na regulované povolania, je, že prináleží jedine príslušným orgánom, ktoré vydali diplomy umožňujúce prístup k regulovaným povolaniam, posúdiť, či z hľadiska právnych predpisov uplatniteľných v rámci ich systému

odborného vzdelávania spĺňajú požadované podmienky na ich vydanie. V tejto súvislosti možno uviesť, že článok 8 ods. 1 smernice 89/48 výslovne dáva hostiteľskému členskému štátu povinnosť prijať za každých okolností osvedčenia a doklady vydané príslušnými orgánmi iných členských štátov ako dôkaz toho, že sú splnené podmienky na uznanie diplomu. Hostiteľský členský štát preto nemôže skúmať základ, na ktorom boli takéto doklady vydané, má ale možnosť posúdiť tie z podmienok stanovených v článku 1 písm. a) smernice 89/48, v prípade ktorých zo znenia týchto dokladov nevyplýva, že sú už splnené.

32 Výlučne z hľadiska právnych predpisov uplatniteľných v rámci systému odborného vzdelávania členského štátu, od ktorého závisí príslušný orgán, ktorý vydáva diplom, je potrebné tiež posúdiť, či vzdelávacia inštitúcia, na ktorej uchádzač absolvoval svoje vzdelanie, je podľa článku 1 písm. a) prvého odseku druhej zarážky smernice 89/48 „univerzitou alebo vyššou vzdelávacou inštitúciou“ alebo „inou inštitúciou rovnakej úrovne vzdelávania“.

33 Prístup presadzovaný Helénskou republikou v tejto súvislosti, ktorý sa zakladá na uplatnení právnych noriem členského štátu, v ktorom bolo vzdelanie absolvované, by totiž viedlo k povinnosti príslušných orgánov, ktoré vydávajú diplomy, zaobchádzať s uchádzačmi, ktorí absolvovali vzdelania podobného stupňa, rozdielnym spôsobom, podľa členského štátu, v ktorom absolvovali svoje vzdelanie.

34 Okrem toho je potrebné uviesť, že podľa samotného znenia smernice 89/48 vzdelanie nemusí byť nevyhnutne získané na univerzite alebo inej vyššej vzdelávacej inštitúcii. Podľa článku 1 písm. a) druhej zarážky tejto smernice je totiž postačujúce, ak ide o „inštitúciu rovnakej úrovne vzdelávania“. Podmienka stanovená týmto ustanovením nemá teda za cieľ zabezpečiť, aby vzdelávacia inštitúcia spĺňala formálne podmienky, čo

sa týka jej štatútu, ale sa vzťahuje jedine na stupeň poskytnutého vzdelávania. Táto podmienka je úzko spojená s vlastnosťami udeleného diplomu. Posúdenie v tejto súvislosti preto prislúcha príslušnému orgánu, ktorý diplom vydal, ktorý sa musí uistiť, že diplom je udelený len osobám dostatočne kvalifikovaným na vykonávanie regulovaného povolania, ku ktorému umožňuje prístup.

35 Z uvedených úvah vyplýva, že články 1 písm. a) a 3 smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že hostiteľský členský štát je s výhradou článku 4 tejto smernice povinný uznať diplom vydaný orgánom iného členského štátu, aj keď tento diplom je dokladom o celkovom alebo čiastočne získanom vzdelaní v hostiteľskom členskom štáte a ktoré nie je podľa právnej úpravy tohto členského štátu považované za vyššie vzdelanie.

36 Je potrebné dodať, že tento výklad nespochybňuje zodpovednosť Helénskej republiky za obsah výučby a organizácie vzdelávacieho systému.

37 V tejto súvislosti je potrebné najprv uviesť, že smernica sa nevzťahuje na uznávanie akademických titulov, ale sa vzťahuje len na odborné kvalifikácie, ktoré umožňujú prístup k regulovaným povolaniam.

38 Cieľom smernice 89/48, na rozdiel od sektorových smerníc týkajúcich sa špecifických povolaní, nie je harmonizovať podmienky začatia vykonávania alebo výkonu rozličných povolaní, na ktoré sa vzťahuje, a preto si členské štáty ponechávajú právomoc definovať uvedené podmienky v rozsahu stanovenom právom Spoločenstva (rozsudok zo 7. septembra 2006, Price, C-149/05, Zb. s. I-7691, bod 54).

39 Nakoniec spôsob uznávania stanovený smernicou 89/48 nemá za cieľ automatické a bezpodmienečné uznávanie diplomov, ako aj dotknutých odborných kvalifikácií. Článok 4 tejto smernice výslovne dovoľuje zaviesť kompenzačné opatrenia, ak sa zdá, že vzdelanie absolvované uchádzačom sa odlišuje z hľadiska jeho dĺžky trvania alebo jeho obsahu od vzdelania požadovaného v Grécku.

40 Rovnako vzhľadom na to, že diplomy, ktoré osvedčujú vzdelanie poskytnuté v rámci nostrifikačných dohôd, vydané príslušnými orgánmi iných členských štátov výlučne z hľadiska právnych predpisov uplatniteľných na ich jednotlivé systémy odborného vzdelávania, tieto diplomy nespadajú v kontexte smernice 89/48 do gréckeho vzdelávacieho systému. Cieľ zaručiť vysokú úroveň vzdelaní gréckych univerzít nie je týmito vzdelaniami spochybnený, v prípade ktorých prislúcha príslušným orgánom iných členských štátov, ktoré vydávajú diplomy osvedčujúce tieto vzdelania, zaručiť kvalitu.

41 Vzhľadom na uvedené úvahy je potrebné konštatovať, že prvý žalobný dôvod Komisie je dôvodný.

O druhom žalobnom dôvode založenom na neposkytnutí možnosti výberu jednotlivých spôsobov kompenzačných opatrení

42 Článok 5 ods. 1 písm. b) bod bb) dekrétu 165/2000 upravuje zásadu, podľa ktorej, ak je potrebné v súvislosti s uchádzačom zaviesť kompenzačné opatrenia, má uchádzač

právo na výber medzi adaptačným obdobím a skúškou spôsobilosti. Toto isté ustanovenie stanovuje výnimku z tejto zásady, ktorá znie takto:

„Táto možnosť výberu sa nevzťahuje na povolania, ktorých vykonávanie si vyžaduje presnú znalosť vnútroštátneho práva a ktorých podstatnou a trvalou súčasťou je poskytnutie rady a/alebo pomoci týkajúcej sa vnútroštátneho práva, ani na ostatné odborné povolania, na ktoré sa vzťahujú jednotlivé osobitné ustanovenia.“

43 Podľa Komisie je toto ustanovenie v rozpore s článkom 4 ods. 1 písm. b) tretím odsekom a článkom 10 smernice 89/48 v rozsahu, v akom stanovuje výnimku zo zásady, podľa ktorej možnosť výberu kompenzačného opatrenia prislúcha uchádzačovi nielen čo sa týka povolaní, ktoré vyžadujú znalosť vnútroštátneho práva, ale aj „všetkých ostatných povolaní, na ktoré sa vzťahujú jednotlivé osobitné ustanovenia“.

44 Je potrebné konštatovať, že druhý žalobný dôvod uplatňovaný Komisiou je dôvodný na základe ňou uvedeného dôvodu.

45 Helénska republika uznáva dôvodnosť tohto žalobného dôvodu a tvrdí, že sporné ustanovenie spočíva v „legislatívnej redakčnej chybe“. Tvrdí, že prezidentský dekrét, ktorý ruší spornú časť dotknutej vety, je v štádiu prijatia.

O treťom žalobnom dôvode týkajúcom sa právomoci Saeitte

46 Podľa článku 10 ods. 1 písm. b) bodu aa) a bb) dekrétu 165/2000 má Saeitte najmä tieto právomoci:

„posúdenie každej otázky nevyhnutnej na uznanie odbornej rovnocennosti a osobitne, či:

aa) vzdelávacia inštitúcia, v ktorej sa uchádzač pripravoval na odborné povolanie, patrí do skupiny vyššieho vzdelania,

bb) má uchádzač požadovanú odbornú prax v prípade, keď je dĺžka vzdelávania požadovaná na výkon toho istého povolania kratšia o najmenej jeden rok oproti Grécku.“

47 Podľa Komisie vyššie uvedené ustanovenie je v rozpore s článkom 8 ods. 1 smernice 89/48 v rozsahu, v akom priznáva orgánu hostiteľského členského štátu právomoc na posúdenie skutkových údajov, ktoré sú podľa tohto článku 8 ods. 1 definitívne preukázané osvedčeniami a dokladmi vydanými príslušnými orgánmi členského štátu pôvodu.

48 Je potrebné konštatovať, že tretí žalobný dôvod uplatňovaný Komisiou je dôvodný na základe ňou uvedeného dôvodu.

49 Helénska republika uznáva dôvodnosť tohto žalobného dôvodu a tvrdí, že prezidentský dekrét, ktorý ruší článok 10 ods. 1 písm. b) bod aa) a bb) dekrétu 165/2000, je v štádiu prijatia.

O piatom žalobnom dôvode založenom na neuznávaní diplomov osôb prijatých do zamestnania vo verejnej správe

50 Komisia vo štvrtej zarážke návrhov svojej žaloby uviedla piaty žalobný dôvod týkajúci sa platového a služobného postupu osôb prijatých do zamestnania vo verejnej správe.

51 Podľa Komisie je administratívna prax Saeitte a jednotlivých služieb gréckej verejnej správy v rozpore s článkom 3 smernice 89/48 v rozsahu, v akom držitelia diplomov, ktorí pracujú vo verejnej správe, nemajú možnosť, aby im bola uznaná odborná rovnocennosť ich titulov na účely hierarchického alebo platového zaradenia, a teda nemajú možnosť vykonávať svoje povolanie za rovnakých podmienok ako tí, ktorým sú poskytnuté výhody na základe vlastnenia vnútroštátnych diplomov.

52 Helénska republika nesúhlasí s týmito tvrdeniami. Vo svojej duplike tvrdí, že ustanovenia gréckeho kódexu o verejnej službe vyplývajúceho zo zákona 2683/1999 (FEK A' 19) dávajú možnosť osobám, ktoré boli prijaté do zamestnania po nadobudnutí účinnosti dekrétu 165/2000 a ktoré sa domnievajú, že boli nesprávne zaradené do určitej kategórie úradníkov, požiadať o ich preradenie na iné pracovné miesta vyššej platovej triedy, ak spĺňajú podmienky stanovené platnými právnymi predpismi.

53 V odpovedi na otázku položenú Súdnym dvorom Helénska republika uviedla, že právo byť preradený je uplatniteľné na osoby, ktoré boli prijaté do zamestnania tak pred nadobudnutím účinnosti dekrétu 165/2000, ako aj po jej nadobudnutí.

54 Článok 70 ods. 1 a 2 kódexu o verejnej službe, ktorý v tejto súvislosti citovala Helénska republika, znie takto:

„Preradenie do vyššej pracovnej kategórie

1. Úradník môže byť na vlastnú žiadosť preradený na voľné pracovné miesto vyššej kategórie v rámci toho istého ministerstva alebo tej istej právnickej osoby verejného práva. Úradník musí spĺňať formálne aj vecné podmienky požadované na obsadenie miesta, na ktoré je preraďovaný. Úradník v skúšobnej dobe nesmie byť preradený.

2. Úradníci, ktorí spĺňajú v čase podania ich žiadosti o prijatie do zamestnania formálne podmienky na ich prijatie na miesto vyššej pracovnej kategórie, nemôžu byť preradení skôr, ako osem rokov po ich prijatí do zamestnania."

55 Komisia na pojednávaní uviedla, že toto ustanovenie nezaručuje potrebnú právnu istotu pre osoby, ktoré boli pred nadobudnutím účinnosti dekrétu 165/2000 prijaté do nižšieho zaradenia, ako na ktoré majú nárok, pokiaľ ich diplomy boli uznané v súlade s článkom 3 smernice 89/48. Komisia osobitne v tejto súvislosti uviedla, že podľa článku 70 ods. 2 kódexu o verejnej službe, úradník, ktorý bol nesprávne zaradený do danej platovej triedy, musí čakať osem rokov odo dňa jeho prijatia do zamestnania, aby mohol byť preradený na miesto vyššej pracovnej kategórie.

56 Okrem toho v odpovedi na otázku položenú Súdnym dvorom na pojednávaní Helénska republika potvrdila, že podľa znenia článku 70 ods. 1 kódexu o verejnej službe osoby, ktoré boli nesprávne zaradené, môžu požiadať o ich preradenie iba vtedy, ak sa niektoré miesto vyššej pracovnej kategórie v rámci toho istého ministerstva alebo tej istej právnickej osoby verejného práva uvoľní.

57 V tejto súvislosti Helénska republika na pojednávaní vyhlásila, že „sa zaväzuje čo najlepšie vyriešiť všetky žiadosti o preradenie“ a že vždy vynaloží úsilie preradiť osoby, ktoré majú byť preradené podľa práva Spoločenstva. Čo sa týka osemročného čakacieho obdobia stanoveného v článku 70 ods. 2 kódexu o verejnej službe, toto ustanovenie sa nevzťahuje na osoby, ktoré z dôvodu nesprávneho administratívneho postupu neboli od začiatku zaradené do platovej triedy, na ktorú mohli mať nárok. Okrem toho Helénska republika uviedla, že je pripravená so spätným účinkom upraviť situáciu osôb, ktoré z dôvodu neskorého prebratia smernice 89/48 do vnútroštátneho právneho poriadku neboli prijaté do takejto platovej triedy.

58 Je potrebné pripomenúť, že ustanovenia smernice musia byť vykonané tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná a aby konkrétnosť, presnosť a jasnosť ich vykonania spĺňala požiadavku právnej istoty. Nemožno v tejto súvislosti prijať jednoduché vyhlásenia, ako to urobila Helénska republika na verejnom pojednávaní, ktoré existenciou výslovných ustanovení kódexu o verejnej službe vo vzťahu k dotknutým právnym subjektom udržujú stav neistoty v súvislosti s rozsahom ich práv a povinností v oblasti, ktorá sa spravuje právom Spoločenstva (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 24. marca 1994, Komisia/Belgicko, C-80/92, Zb. s. I-1019, bod 20; z 26. októbra 1995, Komisia/Luxembursko, C-151/94, Zb. s. I-3685, bod 18, a z 27. februára 2003, Komisia/Belgicko, C-415/01, Zb. s. I-2081, bod 21).

59 Je preto potrebné konštatovať, že piaty žalobný dôvod uvedený Komisiou je dôvodný v rozsahu, v akom sa zakladá na tom, že Helénska republika vo verejnej správe neumožňuje preradenie do vyššej platovej triedy osobám, ktoré boli prijaté do nižšieho zaradenia, ako na ktoré majú nárok, ak ich diplomy boli uznané v súlade s článkom 3 smernice 89/48.

O šiestom žalobnom dôvode založenom na spôsoboch zápisu do Gréckej technickej komory

60 Komisia vo štvrtej zarážke návrhov svojej žaloby tiež uviedla šiesty žalobný dôvod založený na spôsoboch zápisu do Gréckej technickej komory (Techniko Epimelitirio Ellados, ďalej len „TEE“).

61 Povolanie inžiniera je v Grécku regulovaným povolaním, ktoré môžu vykonávať iba členovia TEE. Komora je právnickou osobou zriadenou prezidentským dekrétom z 27. novembra a 14. decembra 1926 o kodifikácii ustanovení a predpisov týkajúcich sa zloženia TEE (FEK A' 430), zmeneným a doplneným zákonom č. 1486/1984 (FEK A' 161) a prezidentským dekrétom č. 512/1991 z 30. novembra a 12. decembra 1991 (FEK A' 190), na ktorej činnosť dohliada ministerstvo verejných prác.

62 Článok 4 ods. 3 tohto dekrétu najmä stanovuje, že TEE zabezpečuje prípravu odborných skúšok, vydáva povolenia na výkon povolania inžiniera v súlade s platnými predpismi a vedie zoznamy inžinierov.

63 Medzirezortná vyhláška č. ED 5/4/339 zo 14. septembra 1984 (FEK B' 713) prijatá ministrom verejných prác a ministrom školstva a kultov upravuje konanie o vydanie povolenia TEE na výkon povolania inžiniera. Táto medzirezortná vyhláška vo svojom jedinom článku v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Povolenie na vykonávanie povolania udeľuje TEE po vykonaní ústnej skúšky inžinierom, ktorí sú držiteľmi diplomov zo štátnych vysokých škôl, ako aj inžinierom, ktorí sú držiteľmi diplomov z rovnocenných škôl nachádzajúcich sa v zahraničí.

2. Uchádzači musia TEE predložiť tieto doklady:

…

d) (držitelia zahraničných diplomov) osvedčenie o rovnocennosti priloženého diplomu vydané medziuniverzitným strediskom pre nostrifikáciu zahraničných diplomov [(Diapanepistimiako Kentro Anagnoriseos Titlon Spoudon tis Allodapis, ďalej len ‚Dikatsa')]

…“

Argumentácia účastníkov konania

64 Podľa Komisie TEE podmieňuje zápis inžinierov kvalifikovaných v inom členskom štáte a držiteľov diplomu podľa smernice 89/48 do jej zoznamov na jednej strane úspešným výberovým konaním a na druhej strane predložením osvedčenia o rovnocennosti tohto diplomu, ktoré udeľuje Dikatsa. V tejto súvislosti sa Komisia opiera o znenie medzirezortnej vyhlášky ED 5/4/3399 a poukazuje na sťažnosti, podľa ktorých na desiatky žiadostí o zápis TEE neodpovedala.

65 Tieto požiadavky sú podľa Komisie v rozpore článkom 7 ods. 3 smernice 89/48, keďže podľa tohto ustanovenia združenie alebo profesijná organizácia môžu prijatie za člena podmieňovať určitými kvalifikáciami len za podmienok stanovených touto smernicou, najmä jej článkami 3 a 4.

66 Helénska republika výslovne priznáva, že TEE nemôže podmieňovať zápis inžinierov, ktorí sú držiteľmi diplomu podľa smernice 89/48, do svojich zoznamov úspešným výberovým konaním alebo predložením osvedčenia vydaného Dikatsa. Okrem toho len Saeitte je v tejto súvislosti príslušná na uznanie dotknutého diplomu, preto je TEE povinná zapísať *ex offo* uchádzača do svojich zoznamov.

67 Helénska republika naopak popiera žalobný dôvod uvedený Komisiou z faktického hľadiska. Prax TEE sa mala zmeniť po prijatí dekrétu 165/2000, odkedy je zápis uchádzačov automatický na základe diplomu, ktorý uznala Saeitte.

68 Čo sa týka medzirezortnej vyhlášky ED 5/4/3399, tá sa neuplatňuje na držiteľov diplomov, na ktoré sa vzťahuje smernica 89/48 a ktoré boli uznané na základe dekrétu 165/2000. Dotknuté výberové konania sa týkajú jedine kategórie uchádzačov, ktorí si želajú začať inžinierske povolanie v Grécku. Držitelia diplomov, na ktorých sa vzťahuje pôsobnosť smernice 89/48, sú uznaní na základe dekrétu 165/2000 a nemusia preto absolvovať výberové konanie. Jediná skutočnosť, že oznámenie o výberovom konaní výslovne nespomína držiteľov týchto diplomov, neporušuje teda smernicu 89/48. Helénska republika vo svojej duplike dopĺňa, že TEE je pripravená zmeniť oznámenia o výberových konaniach, aby nepretrvávali žiadne pochybnosti.

69 Čo sa týka sťažností, ktoré obdržala Komisia, Helénska republika zdôrazňuje, že každý prípad je osobitný, a cituje okrem iného šesť individuálnych prípadov, v ktorých TEE reagovala okamžite na žiadosti o zápis uchádzačov do jej zoznamu.

70 Komisia tvrdí, že článok 1 medzirezortnej vyhlášky ED 5/4/3399 vo všeobecnosti odkazuje na „inžinierov, ktorí sú držiteľmi diplomov zo štátnych vysokých škôl, ako aj inžinierov, ktorí sú držiteľmi diplomov z rovnocenných zahraničných škôl“ bez rozdielu, či boli dotknuté diplomy uznané alebo nie podľa dekrétu 165/2000. Aj keď sa prax TEE zmenila, aktuálna situácia je zdrojom právnej neistoty pre migrujúcich pracovníkov.

Posúdenie Súdnym dvorom

71 Ako to uznala Helénska republika a ako to vyplýva aj z judikatúry, TEE nemôže podmieňovať zápis inžinierov, ktorí sú držiteľmi diplomu podľa smernice 89/48, do svojich zoznamov úspešným výberovým konaním alebo predložením osvedčenia, ktoré vydal Dikatsa (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. júla 2005, Peros, C-141/04, Zb. s. I-7163, body 35 a 39). Takéto požiadavky sú v rozpore s článkom 3 prvým odsekom písm. a) smernice 89/48.

72 Je preto potrebné konštatovať, že Komisia celý svoj žalobný dôvod zakladá v tejto súvislosti na článku 7 ods. 3 tej istej smernice.

73 Uvedený článok 7 ods. 3 sa teda uplatňuje v hostiteľskom členskom štáte len na povolania regulované združením alebo organizáciou v zmysle článku 1 písm. d) druhého odseku smernice 89/48.

74 V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že na odborné činnosti, za ktoré zodpovedá TEE, sa nevzťahuje druhý odsek článku 1 písm. d) smernice 89/48, ale prvý odsek článku 1 písm. d). V Grécku je totiž prístup k regulovanému povolaniu a jeho vykonávanie v súlade s legislatívnymi ustanoveniami podmienené vlastníctvom diplomu.

75 Za týchto podmienok je šiesty žalobný dôvod uvedený Komisiou irelevantný, keďže odkazuje len na ustanovenie smernice 89/48, ktoré nie je v danom prípade uplatniteľné. Preto je potrebné šiesty žalobný dôvod Komisie zamietnuť.

76 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba určiť, že Helénska republika si tým, že:

— neuznáva diplomy udelené príslušnými orgánmi iného členského štátu po ukončení vzdelávania poskytnutého v rámci nostrifikačnej dohody,

— stanovuje uplatnenie kompenzačných opatrení vo vyššom počte prípadov, ako to povoľuje smernica 89/48,

— udelila Saeitte právomoc na posúdenie, či „vzdelávacia inštitúcia, v ktorej sa uchádzač pripravoval na povolanie, patrí do skupiny vyššieho vzdelania“ a v akom

rozsahu „má uchádzač požadovanú odbornú prax v prípade, keď je dĺžka vzdelávania požadovaná na výkon toho istého povolania kratšia o najmenej jeden rok oproti Grécku“, a

— vo verejnej správe neumožňuje preradenie do vyššej platovej triedy osobám, ktoré boli prijaté do nižšieho zaradenia, ako na ktoré majú nárok, ak ich diplomy boli uznané v súlade s článkom 3 smernice 89/48,

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú na základe článkov 1, 3, 4, 8 a 10 smernice 89/48.

O trovách

77 Podľa článku 69 ods. 3 rokovacieho poriadku Súdny dvor môže rozdeliť náhradu trov konania medzi účastníkov konania, ak účastníci konania mali úspech len v časti predmetu konania. Okrem toho podľa článku 69 ods. 5 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vezme späť svoj návrh na začatie konania, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Za týchto podmienok je opodstatnené zaviazať Helénsku republiku na náhradu dvoch tretín trov konania, ktoré vznikli Komisii, a rozhodnúť, že v zostávajúcej časti každý z účastníkov konania znáša svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol a vyhlásil:

1. Helénska republika si tým, že

— **neuznáva diplomy udelené príslušnými orgánmi iného členského štátu po ukončení vzdelávania poskytnutého v rámci dohody, na základe ktorej je vzdelávanie poskytnuté súkromnou inštitúciou v Grécku nostrifikované uvedenými orgánmi,**

— **stanovuje uplatnenie kompenzačných opatrení vo vyššom počte prípadov, ako to povoľuje smernica Rady 89/48/EHS z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/19/ES zo 14. mája 2001,**

— **udelila Rade pre uznávanie rovnocennosti diplomov vyššieho vzdelania právomoc na posúdenie, či „vzdelávacia inštitúcia, v ktorej sa uchádzač pripravoval na povolanie, patrí do skupiny vyššieho vzdelania“ a v akom rozsahu „má uchádzač požadovanú odbornú prax v prípade, keď je dĺžka vzdelávania požadovaná na výkon toho istého povolania kratšia o najmenej jeden rok oproti Grécku“, a**

— **vo verejnej správe neumožňuje preradenie do vyššej platovej triedy osobám, ktoré boli prijaté do nižšieho zaradenia, ako na ktoré majú nárok, ak ich diplomy boli uznané v súlade s článkom 3 smernice 89/48, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/19,**

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú na základe článkov 1, 3, 4, 8 a 10 smernice 89/48, zmenenej a doplnenej smernicou 2001/19.

2. **V zostávajúcej časti sa žaloba zamieta.**

3. **Helénska republika je povinná nahradiť dve tretiny trov konania, ktoré vznikli Komisii Európskych spoločenstiev, a znáša svoje vlastné trovy konania.**

4. **Komisia Európskych spoločenstiev znáša tretinu svojich vlastných trov konania.**

Podpisy